

De Digitale Snelweg

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 70

Peter Meijer

Nestkasten voor Kuifmezen?

Leo Ballering vraagt via Eurobirdnet Nederland of er mensen zijn die ervaring hebben met Kuifmezen in nestkasten. Hij had op 26 mei 2008 de eerste aflevering van het BBC-programma 'Springwatch' gezien. Hierin werd een mooi stukje over de Kuifmees getoond. Deze vogel is in Groot-Brittannië zeldzaam. Een Engelse onderzoeker – die onderzoek naar deze soort heeft gedaan – wist ze te lokken in gewone (mezen)nestkasten door het invlieg gat te vullen met vermolmd hout.

Een lid van de Vogelwacht Uden heeft sinds 2006 Kuifmezen in zijn nestkasten. De vogels hebben met succes twee legsels

Kuifmees. Tekening: Ed Hazebroek.

uitgebroed. De nestkasten zijn gewone mezenkasten met een invliegopening van 30 mm en hebben geen berkebast aan de buitenkant. Ze hangen op een plaats waar Kuifmezen veel worden gezien. Leo vraagt of er iemand is die ervaring heeft met de methode van het vermolmde hout. Het zou leuk zijn als er meer Kuifmezen in nestkasten gaan broeden. Als er lezers van *het Vogeljaar* zijn die tips voor kasten voor Kuifmezen hebben, dan zijn die welkom. Ook tips voor Zwarte Mees en Matkop worden op prijs gesteld. De Glanskop broedt (nog) niet in het gebied. U kunt uw tips sturen per e-mail: leoballering@hotmail.com. Leo meldt overigens ook dat er in Uden een Koperwiek met voer in de bek is gezien. Is dit nu een teken dat de Koperwiek er broedt?

Verdedigen: je zo dik mogelijk maken of juist heel dun?

Een filmpje op YouTube toont drie uilesoorten, waarvan de Verreaux' Oehoe een opmerkelijk verdedigingmechanisme laat zien. De Verreaux' Oehoe *Bubo lacteus* verdedigde zich tegen een Witwangdwergooruil *Ptilopsis leucotis*. Op het filmpje is te zien dat de Verreaux' Oehoe zijn vleugels zo wijd mogelijk spreidt in een boog. Op een ander moment maakt de vogel zich echter juist zo dun mogelijk door de aanvaller zijn zijkant te laten zien. Dit is opmerkelijk gedrag, dat door Philippe Schepens de 'Roerdomp-techniek' wordt genoemd. De derde uilesoort is de Kerkuil. Het gedrag van de Verreaux' Oehoe deed mij denken aan een filmpje dat Wim Smeets van een Steenuil maakte. Een Grote Bonte Specht kwam oog in oog met een Steenuil. Door echter zo stil mogelijk te blijven zitten, leek het erop dat de Steenuil de Grote Bonte Specht niet in de gaten had. Kijk op: <http://www.youtube.com/watch?v=Es52WQKLumI&eurl=http://Suur.wordpress.com/2008/04/22/trans-former-uil/>. Er is een toelichting voor diegenen die de gesproken taal (mogelijk is dat in het Japans) niet machtig zijn.

Wassende Bosuil

Nog een leuke URL: <http://www.youtube.com/watch?v=1GKyvvEzIx4>. Op het filmpje op de website is te zien hoe een Bosuil

een uitgebreid bad neemt. Wie naar deze link gaat, krijgt ook verwijzingen naar verwante interessante onderwerpen te zien.

Taimyrmeeuw

Mooie foto's van Taimyrmeeuwen in het broedgebied zijn te vinden op: <http://home.planet.nl/~swelm001/gulls/taimyrgull/taimyrgull.htm>. De opnamen zijn onder andere gemaakt bij de monding van de Pyasinarivier in het noordwesten van Taimyr en bij de Medusabaai.

Genzen vergassen ja of neen?

In de maand juni 2008 gingen veel e-mails over de aanpak van het ganzenprobleem, met name op Texel. Is er echt sprake van een probleem of luistert Natuurmonumenten te veel naar de klagende boeren die schade hebben? In de Districtscommissie Noord-Holland van Natuurmonumenten kwam de problematiek aan de orde. Vertegenwoordigers van deze commissie schreven aan Texelaar Vincent Stork:

'Het algemene beleid van Natuurmonumenten is gericht op het beschermen en waarborgen van soortenrijkdom. De toename van de populatie Grauwe Ganzen op Texel brengt deze soortenrijkdom in gevaar. Daarom is ingrijpen noodzakelijk en gerechtvaardigd'. Stork citeert ook de provincie Noord-Holland. Zij merkten tijdens een zitting naar aanleiding van deze zaak op: 'Bovendien worden de rietoevers volledig weggevreten met als gevolg dat de rietvogels niet kunnen broeden,' ... brengen de ganzen grote schade toe aan de duinplassen door alle waterplanten eruit te vreten. De ganzen eten hier totale orchideeësoorten weg, waarna kaal land overblijft. Dat heeft weer direct gevolg voor de stand van de eveneens beschermde weidevogelsoorten. Deze soorten hebben door het verdwijnen van de polletjes geen broedgebied meer. Daar komt bij dat de Grauwe Ganzen in die gebieden zoveel onrust veroorzaken dat de weidevogels ook om die reden wegblijven'.

Jan Jaap de Graeff – algemeen directeur van Natuurmonumenten – geeft uitleg over dit probleem op de website van de vereniging (zie <http://>

www.natuurmonumenten.nl/natmm-internet/nieuws/actualiteit.htm?id=4002835:

“Natuurmonumenten hanteert het ‘nee, tenzij’-principe: we doden geen dieren, tenzij er zwaarwegende omstandigheden zijn die dit noodzakelijk maken. In uitzonderlijke gevallen kan het gebeuren dat je als natuurbeheerder moet kiezen tussen het beschermen van de ene diersoort tegen de andere. Bij het beheer van de weidevogels is dat op enkele locaties het geval. De weidevogels in ons land staan sterk onder druk.

Natuurmonumenten beheert een aantal gebieden waar deze bedreigde soorten als de Grutto en Tureluur het nog heel goed doen. Elders in het land zijn er aanwijzingen dat het erop of eronder wordt voor de Grutto. In een aantal van onze gebieden worden de weidevogels echter sterk bedreigd door de exceptioneel toegenomen populatie ganzen die 's zomers in ons land verblijft. De ganzen vreten het gras weg en vernielen nesten, waarmee de broedgelegenheid voor weidevogels verdwijnt. Als natuurbeschermers worden we nu voor een moeilijke keus gesteld. Er is een situatie ontstaan waarbij ganzen het voortbestaan van weidevogels op het spel zetten. Daarom hebben we nu op enkele locaties gekozen voor de Grutto en dus tegen de gans. Daar is beleid voor gemaakt, dat we ook met onze leden hebben afgestemd in de verenigingsraad. Die staat daar volledig achter. Op beperkte schaal worden ganzen gevangen en gedood om de weidevogels te beschermen. Dat gebeurt overigens in overeenstemming

De weidevogels staan in ons land sterk onder druk. Hoewel er gebieden zijn waar een bedreigde soort als de Grutto het nog heel goed doet, zijn er bij gebieden elders in het land aanwijzingen dat het erop of eronder wordt voor deze fraaie vogelsoort. Reewijk, 2001. Tekening: W.J. Jansen.

met het beleid van het ministerie van LNV en de desbetreffende provincies en in samenwerking met andere natuurbeheerders. Ik kan me goed voorstellen dat het weerstand oproept om ganzen te doden, maar ik hoop dat er begrip is voor de problematiek waar we mee te maken hebben en de zorgvuldigheid waarmee we hierbij handelen”.

Het zijn overigens niet alleen ganzen die de schuld krijgen van de achteruitgang van weidevogels. Eerder was bijvoorbeeld ook de Vos al het dier dat onze weidevogels ernstige schade toebrengt. In de Wieringermeer wilde Vogelwerkgroep Wierhaven een paal met het nest van een Ooievaar erop in het nieuwe stuk natuur-

Niet alleen de Grutto, ook de Tureluur is als weidevogel in Nederland bedreigd. Tureluur bij Ossewaard, Deventer. Olieverfschilderij: Elske Scheen-van Zanten.

gebied 'Dijkgatweide'. Hoewel wij op ons schrijven (september 2006!) aan Staatsbosbeheer nooit een antwoord kregen (zelfs niet na een persoonlijk verzoek om bemiddeling daartoe aan de voormalige directeur, de heer Kees Vriesman) werd er mondeling naar leden gecommuniceerd dat de mogelijkheid van de vestiging van een ooievaarspaar schadelijk was voor de weidevogels. Dus ook de Ooievaar staat op de 'zwarte weidevogel'-lijst. Ook de Knobbelzwaan wordt gezien als een bedreiging. Als voorzitter van het 'Knobbelzwanenplatform Noord-Holland' constateerde ik dat boeren inderdaad vonden dat ze schade hadden, maar het claimen ervan kostte hun zoveel tijd dat dit kennelijk niet opwoog tegen de geleden schade. Een onafhankelijk onderzoek op diverse plekken zou in dezen eens helderheid kunnen geven.

Vangsten op Texel, een verslag

Veel respect heb ik voor Harm Niesen die niet aflat de standpunten van Faunabescherming te verkondigen. Namens hem lezen wij:

"Gisteren ben ik op Texel geweest om namens de Faunabescherming flyers en stickers uit te delen over de vergassing van ganzen. Veel mensen wisten niet dat dit aan de gang was. Aan het eind van de middag heb ik met eigen ogen Duke aan de slag gezien, echt te walgelijk voor woorden. Er werd een ijzeren kooi neergezet met daaromheen netten die in de vorm van een fuik waren neergezet. Vervolgens werden zeker 650 ganzen met hun jongen opgedreven naar de vangkooi. Achter de ganzen werden de netten al weggehaald zodat de ganzen steeds meer in paniek raakten van de naderende figuren en in een hoek van de kooi op en over elkaar zaten. Dat alles onder luid gegak.

Dat geluid zal ik nooit meer vergeten. Ook niet het beeld dat er een grote veewagen kwam en de dieren letterlijk aan de poten gepakt en vervolgens de veewagen in gegooid werden. Er was een handhaver van de provincie bij, maar die stond op 500 m afstand en hij weigerde iets te doen of te gaan kijken (wel heeft hij de politie gebeld, puur omdat er pottenkijkers waren). Ook werknemers van Natuurmonu-

menten waren van de partij, die met een grote lach op hun gezicht met de handen in de zakken stonden te kijken. Er waren maar liefst drie politiewagens op komen dagen en de mensen van de Faunabescherming werden aan alle kanten 'begeleid en in de gaten gehouden' door de politie, dan wel Natuurmonumenten. De mensen van de Faunabescherming werd goed duidelijk gemaakt dat er problemen zouden komen als men zich in het veld zou gaan begeven, terwijl er dieren verwond en vertrappt werden door de actie van Duke. Dat is toch de omgekeerde wereld om mensen die het goed voor hebben, als misdadigers af te schilderen. Men gebruikt hun machtspositie om te kunnen bedreigen. Stuitend was ook dat de vangers dwars door het natuurgebied liepen, terwijl er net een 'Blonde Ruiters' was gesignaleerd. Een vogelaar vroeg aan de politie of hij ze niet weg kon sturen in verband met de uiterst zeldzame vogel, maar de duidelijk jagersgezinde politieambtenaar wilde daar niets van weten. Dat was trouwens ook een rare gewaarwording, dat er verscheidene vogelaars naar die Blonde Ruiters stonden te kijken, terwijl ze zich nauwelijks iets aantrokken van wat er een paar honderd meten verderop met de ganzen gebeurde... Toen de ganzen waren ingeladen en de veewagen wegreed, wilden de mensen van Faunabescherming de wagen achtervolgen. Hun doorgang werd echter geblokkeerd door de provincieambtenaar en door mensen van Natuurmonumenten. Ze hebben de veewagen toch kunnen opsporen. De ganzen waren in een schuur gestopt bij een boerderij, waar ze op hun vergassing wachtten. We konden ze horen. Vergassing is helemaal geen snelle manier van doden; de dieren lijden urenlang, ook de methode op zich is natuurlijk te gruwelijk voor woorden. Er wordt geschermd met argumenten dat de ganzen de weidevogels verdringen en zeldzame planten zoals orchideeën wegeten. Het natuurgebied waar ze gevangen waren bestond uit metershoog riet, waar weidevogels helemaal niet voorkomen. Ook vertelde iemand die aan het karteren was, dat er wel duizenden orchideeën groeiden en dat daar dus niets mee aan de hand is. Wat mij opviel is dat op het eiland verder geen gans te zien is, het is er doods en kil... Duke mag door-

gaan tot 30 juni, dan blijven er vast helemaal geen ganzen meer over (er zitten er op Texel echt geen tienduizend, of ze kunnen zich goed verstoppen!!). Een vogelaar vertelde ons dat er op een andere locatie 240 ganzen zaten en dat er zeker 218 waren weggevangen. Duke let er helemaal niet op of er wel tweehonderd paar overblijven. Tweehonderd op een vogeleiland... Ik heb mij nog nooit zo machteloos gevoeld. Wat is dit voor beleid? Wat zijn dit voor mensen? Ik ben er echt helemaal kapot van..."

Uiteraard is dit relaas een persoonlijk relaas van Harm Niesen (of van de dame die tekende met Lilian), maar wij kunnen ons afvragen of het nu zo moet bij het werken aan 'mooie natuur'. Zie ook: <http://www.faunabescherming.nl>.

Oranje Lepelaar

Tijdens het Europees Kampioenschap voetbal verscheen er opeens op Texel een oranje Lepelaar. Een supporter? Een gelovige in het kampioenschap? Mogelijk is dit het resultaat van het eten van kreeftjes met rode kleurstof. Het is wel leuk de vogel tussen de andere Lepelaars te zien. Er zijn archiefbeelden te vinden op: <http://www.beleefdelente.nl/lepelaar>.

Suriname

Henri Groeneveld wijst ons op: <http://webserv.nhl.nl/~ribot/ned/>. Wie deze pagina bezoekt raakt onder de indruk van al de prachtige foto's uit Suriname die op de website staan. Deze wordt verzorgd door Jan Hein Ribot. Hij richt zich hiermee in eerste instantie op Surinaamse scholieren. Hij doet dit via deze website al vanaf 1995 en was ermee gestart omdat er toen speciaal voor de vogels van Suriname geen veldgids was. Hopelijk wordt die in enkele jaren gerealiseerd, er wordt aan gewerkt. Inmiddels bevat de website foto's van tweederde van alle Surinaam-

Oranje Rotshaan *Rupicola rupicola* op een 'lek' bij de Voltzberg in het grote Centraal Suriname Natuurreservaat, november 2007. Foto: Carla Out

se soorten (723) en geluiden van ongeveer eenderde van dit aantal.

Naast een educatieve taak heeft Jan Hein ook een informatieve taak om in het Engelse deel van zijn website de verspreiding van alle vogelsoorten in Suriname te laten zien. Sedert 1980 verzamelt Jan Hein de waarnemingen die hij beoordeelt met behulp van Arie Spaans en Otte Ottema. Zij houden ook de checklist voor Suriname bij. Jan Hein constateert dat de belangstelling voor vogels in het wild aan het toenemen is en dat er inmiddels al verscheidene Surinamers zijn die de vogeltoeristen kunnen gidsen in het veld. Eén van de vogels die je in Suriname gezien moet hebben, is de Oranje Rotshaan. Het zijn heel opvallende vogels. Op een bekende 'lek' bij de Voltzberg in het grote Centraal Suriname Natuurreservaat (met een oppervlakte van 1,6 miljoen hectare) komen tientallen mannetjes hun bruiloftsdans uitvoeren.

Delta Birding

Zeeland is een prachtige provincie om vogels te kijken. Wie meer wil weten over de mooie gebieden kan naar de website van 'Delta Birding': <http://www.deltabirding.nl/>. Hier vindt u informatie (gebieden, foto's, adressen) voor vogelaars in het Deltagebied. Jethro Waanders wees ons op deze nieuwe website, die de opvolger is van een al langer bestaande website. Op de website van Delta Birding staat: 'Delta Birding omvat nu beschrijvingen van ruim 50 populaire vogelkijkgebieden, opgesteld door leden van de regionale vogelwerkgroepen. Tevens is de fotosectie van Birding Zeeland overgezet en in een nieuw jasje gestoken. Ook is er een pagina met links naar relevante andere web-sites. In de toekomst zullen onder andere worden toegevoegd: foto's van (vogelkijk)gebieden en van vogelaars in het veld, een

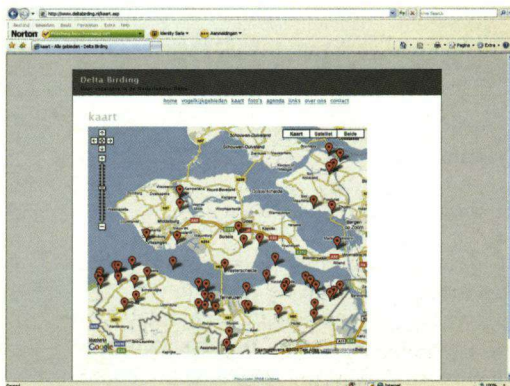
archief met verslagen en rapporten, een lijst met adressen en een regionale agenda en informatie over (lopende) projecten en onderzoeken. Doel van Delta Birding is het centraal aanbieden van allerhande informatie over vogels in de Delta voor vogelaars (beginners en gevorderden, twitchers en onderzoekers) in de regio en daarbuiten. Met deze nieuwe site komt de website Birding Zeeland te vervallen, de informatie van de Vogelwerkgroep Walcheren is verhuisd naar een nieuw adres: <http://walcheren.deltabirding.nl>.

Handige websites

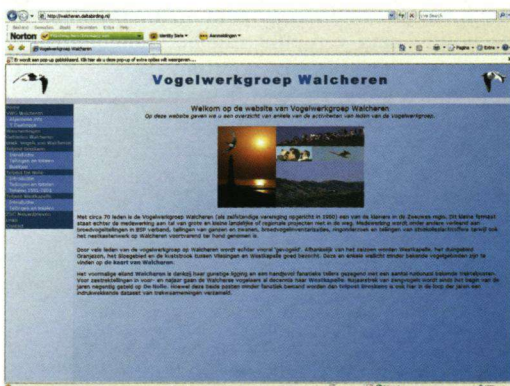
Op <http://www.xeno-canto.org/asia> kunt u heel veel geluiden vinden van vogelsoorten die in dit werelddeel leven. Google Earth wordt ook op deze website gebruikt en het is net of je aan het zoeken bent op 'Waarneming.nl'. Het is ongelooflijk wat er allemaal mogelijk is in dit digitale tijdperk. De website xeno-canto wordt onderhouden in samenwerking met onder andere museum Naturalis in Leiden. De webmaster van de website 'Vogeljaar.nl' – Sander Pieterse – is ook betrokken bij de hierboven genoemde website. In samenwerking met de African Bird Club is er ook een site met geluiden uit dit werelddeel: <http://www.xeno-canto.org/africa>. Met de geluiden opgeslagen op een MP3-speler, een handige vogelgids en een verrekijker kun je al heel wat soorten vinden.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: <http://www.petercmeijer.nl>. Hier vindt u een link naar *het Vogeljaar* en de genoemde links uit de rubriek 'Vogels kijken langs De Digitale Snelweg'. Ook de websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u er vinden.

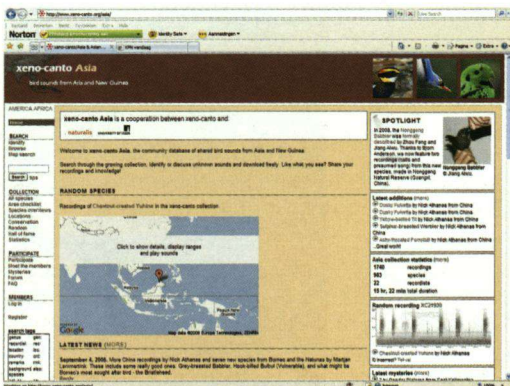
■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer. Telefoon (0227) 50 35 59, e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.

Op de website van Delta Birding is onder andere een overzicht van interessante vogelgebieden te vinden. Delta Birding kwam tot stand in samenwerking met een aantal vogelwerkgroepen die actief zijn het het deltagebied.

De informatie van de Vogelwerkgroep Walcheren – voorheen te vinden op Birding Zeeland – is nu opgenomen bij Delta Birding.

Op de pagina's van de website van xeno-canto staat veel interessante informatie over geluiden van de vogels in verafgelegen werelddelen: Amerika, Afrika en Azië..